

Пастир Ольга

студентка

Науковий керівник: к.е.н., доцент Гуменюк О.О

Тернопільський національний економічний університет

м. Тернопіль

ЕКОЛОГІЧНА БЕЗПЕКА ЯК ВИЗНАЧАЛЬНИЙ ЧИННИК СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

З розвитком промислового виробництва, поширенням масштабів його діяльності суттєво погіршився стан навколишнього середовища і, як наслідок, якість сировини для підприємств АПК, і, відповідно якість і екологічна безпечність продукції. Увага вчених спрямована на захист не тільки на тваринний і рослинний світ, а й на стан атмосфери, ґрунтів, водних ресурсів.

Зважаючи на перспективи входження в світовий економічний простір, топ-менеджмент найбільш успішних українських підприємств розуміє необхідність формування та реалізації моделей соціально-відповідального бізнесу. Сьогодні, незважаючи на економічну кризу, навіть українські споживачі стають більш вибагливими та соціально зрілими, отже, недостатньо вже виробляти та пропонувати споживачам необхідні товари.

З метою забезпечення спеціальної оцінки стану навколишнього природного середовища і об'єктів став проводиться екологічний моніторинг.

Складний характер взаємозв'язків і процесів при здійсненні екологічного моніторингу повною мірою характеризує властивість комплексності моніторингу:

- спостереження на рівнях управління за процесами, що відбуваються;
- обстеження і фіксація даних не тільки про зовнішній стан середовища, але і про стан суб'єктів, що призводять до негативних результатів.

Одним із найголовніших заходів забезпечення екологічної безпеки – є здійснення державного контролю за її дотриманням юридичними та фізичними особами. І це не дивно, оскільки майже будь-яка господарська діяльність здатна, в тій чи іншій мірі, нанести шкоду навколишньому природному середовищу чи здоров'ю населення, яке проживає в районі провадження діяльності.

Екологічна складова економічної безпеки підприємства має гарантувати безпеку суспільству від суб'єктів господарювання, що здійснюють виробничо-комерційну діяльність. З цією метою товаровиробник повинен ретельно дотримуватись національних норм мінімально допустимого вмісту шкідливих речовин, що потрапляють у навколишнє середовище, та екологічних параметрів продукції, яка виготовляється.

Індикаторами екологічної складової економічної безпеки є, з одного боку, нормативи гранично допустимої концентрації шкідливих речовин, установлені

національним законодавством, а з іншого — аналіз ефективності заходів для забезпечення такої екологічної складової

Україна поставила за мету інтегруватися у Європейський Союз, а це передбачає виконання вимог та норм ЄС.

Екологічне законодавство ЄС включає:

▪ *продукти*: контроль за викидами від автотранспорту, контроль за небезпечними хімічними речовинами в споживчих товарах, контроль шуму від будівельної техніки, рух відходів ТОЦО.

▪ *діяльність або виробничі процеси*, що впливають на навколишнє середовище або здоров'я людини: промислові підприємства, будівництво, медичні відходи, природокористування та збереження біорізноманіття і т.д;

▪ *охорону якості навколишнього середовища*: контроль за шкідливими речовинами у повітрі, воді або ґрунті; природними ресурсами;

▪ *процедури та процесуальні права*: оцінка впливу, доступ до інформації та консультацій з громадськістю.

У країнах європейського Союзу реалізується стратегія "Integrated Product Policy (IPP)" (Комплексна політика продукту), метою якої є сприяння розвитку ринку екологічно чистих продуктів. Дана стратегія зосереджується на трьох етапах процесу прийняття рішень, які значною мірою впливають на життєвий цикл продуктів:

I. Вплив цін – за допомогою таких заходів, як зниження ставки податку на "зелені" продукти або державні субсидії;

II. Стимулювання попиту – надання споживачам повнішої інформації про продукти, які вони купують, заохочення державних організацій в прийнятті стратегії зелених закупівель;

III. Сприяння екологічно чистого виробництва – шляхом стимулювання еко-дизайну, просування інформації про продукцію під час життєвого циклу та врахування екологічних розумінь в європейські стандарти продукції.

Таким чином, екологічна безпека підприємства є важливою складовою його економічної безпеки. В даній сфері підприємствам України, маючи за мету інтегруватися у європейський простір, потрібно виконувати директиви ЄС, а також важливою умовою є приведення українського екологічного законодавства до вимог і норм екологічного законодавства ЄС.

Список використаних джерел

1. Закон України «Про охорону навколишнього середовища» [Електронний ресурс]. – № 1268-ХІІ від 26.06.1991 р. , ВВР, 1991, №41. – Режим доступу: <http://zakon.gov.ua>.

2. Куркін, М. В. Контроль та захист економічної безпеки діяльності підприємств [Текст] : Навч. пос. / М. В. Куркін, В. О. Понікаров, Д. В. Назаренко. – Х. – ФОП Павленко О.Г.ВД «ІНЖЕК», 2010

3. Медведєв, В. В. Необхідні кроки у розвитку екологічного моніторингу /

В. В. Медведєв // Екологія України, 2002. – № 7-8. – С. 8-10.

Соловей Ірина

здобувач

Тернопільський національний економічний університет
м. Тернопіль

РЕТРОСПЕКТИВНИЙ АНАЛІЗ РОЗВИТКУ ГАЛУЗІ ЗЕРНОВОГО ГОСПОДАРСТВА У ПІДПРИЄМСТВАХ ТЕРНОПІЛЬСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Ресурсний потенціал будь-якої галузі рослинництва, у тому числі зернового господарства у кожному регіоні та країні загалом включає наступні складові: земельно-кліматичні; матеріально-агротехнічні, трудові, організаційно-економічні; фінансові тощо. Забезпечення потреби саме у вище вказаних ресурсах сприяє розширеному відтворенню, підвищенню економічної ефективності функціонування як окремих галузей, так і підприємства загалом.

За біопродуктивним потенціалом земельного фонду Тернопільська область належить до провідних регіонів України. Загальна земельна площа Тернопільської області за останні роки займає 1382.4 тис. га, з них: 14,6% – це ліси та лісовкриті площі; 1,4% – землі під водою; 4,6% – землі під забудовою; 3,7% – інші землі.

В області виявлено тенденцію до зменшення сільськогосподарських угідь, що обумовлено зростанням кількості земель під забудовою, будівництвом доріг та інших інфраструктурних частин земельної території. Така тенденція щодо зменшення обсягу сільськогосподарських угідь обумовлює управлінський апарат, спеціалістів та працівників сільського господарства бережно ставитись до землі, ефективно її використовувати та примножувати родючість ґрунтів у кожному регіоні України.

На економічну ефективність виробництва зернових культур вагомий вплив здійснюють якісні показники земельних угідь, зокрема: вміст гумусу, агрохімічна характеристика ґрунтів та інші показники.

Дослідження показали, що обсяг ріллі, середньозважений вміст гумусу, агрохімічна оцінка ґрунтів та природний ресурс родючості основних зернових культур мають суттєву диференціацію за адміністративними районами Тернопільської області.

Найбільший обсяг орних земель мають наступні райони: Гусятинський, Тербовлянський, Підволочиський, Зборівський, Збаразький і Чортківський – відповідно 79,5-59,3 тис. га. Найменший обсяг ріллі зосереджено у Монастирському (23,4 тис. га), Бережанському (23,9 тис. га) і Підгаєцькому (27,7 тис. га), що в 3,3-2,2 рази менше, порівняно із найбільшим обсягом орних